

De fattige i ånden

Tale på Genmix 16.1.11 av Oddvar Søvik

Dagens tema høres unektelig litt stusselig ut. Jeg vet ikke om jeg hadde hatt særlig lyst til å gå på et møte med *det* temaet. Kanskje vi heller burde hatt som overskrift: "De himmelrike" for det er det de er, de som er fattige i sin ånd.

Vel, temaet er bibelsk. Det er Jesus selv som sier det i *Matt 5,3*:
"Salige er de som er fattige i sin ånd, for himmelriket er deres."

La oss se litt nærmere på hva disse ordene betyr:

1. "fattig i sin ånd"?

Det betyr ikke fattig på Ånd, d.v.s. Den Hellige Ånd. Å være fattig i sin ånd betyr heller ikke å plages av selvforakt og mindreverdsfølelse eller gå rundt å henge med hodet. Noen tror visst at *det* er spesielt kristelig.

Jeg hørte om en elev i videregående som kom på skolen en dag og sa: "I dag så jeg en kristen hest". Hvordan så den ut, ville de andre vite. Jo, den stod og hang med hodet!

Nei, det er totalt misforstått. Men for å bli "himmelrik" må man først innse sin åndelige fattigdom. Jeg må for det første innse at

a. Jeg er en synder.

Selve uttrykket "fattig" går ikke *materiell* fattigdom. Det kommer fra et hebraisk ord som betyr *nedbøyd*. Det brukes om dem som har innsett at de ikke har noe i seg selv å stille opp med i møtet med den hellige Gud. Ingenting av det vi kan prestere, holder mål for Gud. Det er absolutt ingen ting ved oss, eller i oss, som skulle kunne gjøre oss fortjent til Guds rike. *Rom 3,23: alle har syndet, og de har ingen del i Guds herlighet.* Vi står i gjeld til langt opp over ørene. Jeremias sier i *Klag 2, 13 For din skade er stor som havet, hvem kan lege deg?*

I lignelsen om den ubarmhjertige medtjeneren sammenligner Jesus vår syndeskyld med 10 000 talenter. 1 talent var 6000 denarer og en denar var en vanlig daglønn. Altså 60 millioner daglønner. Multipliserer vi med dagens lønninger på kr 1000.- for dagen, er vi oppe i 60 milliarder kroner! En ubetalelig sum!

Hovedproblemet vårt er at vi er født med en syndig natur. Nei, det er ikke *kroppen* vår som er syndig, for den er skapt av Gud. Men vi er så å si født med et syndig *gen* som gjør at vi ikke gjør det Gud vil. Vi søker vårt eget beste, vi fremhever oss selv, vi vil ikke innse vår fattigdom. Vi sitter innesperret i våre egen *egosentrasjonsleir!*

Denne syndenaturen gir seg utslag på tre ulike måter:

Fordi vi av naturen er syndere, synder vi. Ja, selv om vi har tatt i mot Jesus som vår frelser, sliter vi fortsatt med syndenaturen. Derfor ender vi ofte opp med å gjøre ting vi ikke ønsker å gjøre, og gjør *ikke* det vi skulle ha gjort.

Jesus sier i Joh 8,34 *"Sannelig, sannelig, det sier jeg dere: Den som gjør synd, er syndens trell. Først tror vi at vi kan kontrollere våre liv, men gir vi etter for synden begynner synden å kontrollere oss. Det har mange en alkoholiker fått erfare. Jeg hørte en historie om en prest som en kveld var på vei hjem fra kirken. Da kom en uteligger og viftet med en brennevinsflaske som han satte for munnen. "Så sa han: Det kan ikke du gjøre, prest". – "Jo", svarte presten. "Det kunne jeg nok gjøre, men jeg kan også la være. Det kan ikke du". Det samme gjelder den som er hekta på porno på nettet. Han klarer ikke la være å surfe på pornosidene på internett. Det gjelder også for spilleavhengige. De klarer ikke la være å spille.*

Men det gjelder ikke bare slike avhengighetssynder. Hvor mange er det ikke som sliter med bitterhet. De vil tilgi, men klarer det ikke. Eller misunnelse, baktalelse, forfengelighet, trang til egen ære, stolthet, grådighet eller gjerrighet. Du vet innerst inne at dette burde du ikke gi rom i livet ditt, men du klarer ikke la være.

Eller når det gjelder å gjøre godt. Du skulle ha hjulpet naboen, besøkt dine gamle foreldre, deltatt mer i ditt nærområde, vitnet mer frimodig om Jesus, lest mer i Bibelen, vært mer trofast i bønnen, deltatt mer i menighet og forsamling. Men så blir det ikke noe av det.

Kanskje var det den smerten Paulus følte på da han skrev Rom 7, 15-17: *" For jeg skjønner ikke hva jeg selv gjør. Det jeg vil, gjør jeg ikke, og det jeg avskyr, det gjør jeg. Men gjør jeg det jeg ikke vil, gir jeg loven rett i at den er god. Så er det ikke lenger jeg som gjør det, men synden som bor i meg."* Fortvilt roper han ut: *Rom 7,24-25 Jeg ulykkelige menneske! Hvem skal fri meg fra dette dødens legeme?* Nå er heldigvis dette ikke det siste han sier: Det er håp! I neste vers sier han: *25 Gud være takk ved Jesus Kristus, vår Herre!*

Det er når vi innser dette at vi forstår vi er fattige i oss selv, og at vi ikke har noe annet valg enn å satse på Guds miskunn og nåde. – Vet dere forresten hva som er forskjellen på *miskunn* og *nåde*? "Miskunn" betyr at Gud ikke får det vi hadde fortjent. Han velger å ikke ha kunnskap om det. Han glemmer det. "Nåde" betyr at vi får alt ufortjent, gratis.

Det er denne åndelige fattigdommen den engelske presten A.M. Toplady beskriver i «Klippe, du som brast for meg»:

*Intet kan jeg bringe deg, til ditt kors jeg klynger meg
Fattig i meg selv jeg er, hjelpeløs til deg jeg ser.
Rens meg, Jesus, i ditt blod, gi meg liv i nådens flod.*

I den forrige oversettelsen stod det "fattig i seg selv" og det er dekkende for denne tilstanden. Nettopp for dem er himmelriket.

I Åp 7, leser vi at Johannes fikk et syn av den store hvite flokk som stod for Lammets trone. Det ble spurt: *"Disse som er kledd i hvite kapper, hvem er de, og hvor kommer de fra?"* Og Johannes fikk til svar: *" Dette er de som kommer ut av den store trengsel, og som har vasket sine klær og gjort dem hvite i Lammets blod.*

De hadde ikke selv den renhet som er krevet for å stå for den hellige Gud, de hadde heller ikke oppnådd denne posisjonen ved oppofrelse og lidelse. Nei, ene og alene fordi de var blitt rensset i Lammets blod. Derfor er himmelriket deres.

La du forresten merke til en liten, men viktig detalj i dette vers tre? Det står ikke: Salige er de som *var* fattige i seg selv, men de som *er* det. I forhold til den hellige Gud kommer vi aldri lenger.

For det andre betyr "fattig i sin ånd" at

b. Jeg er svak i egen kraft.

Det er ikke så lett å innrømme det. I Norge er det ikke bra å være svak. "Vi er best." "Vi kan når det gjelder." "Typisk norsk å være god".

Men vår dyktighet kan ofte være en hindring for Guds kraft. Paulus var farlig dyktig. Han kunne lett bli hovmodig både på grunn av sin kunnskap og sine åndelige opplevelser. Derfor tillot Gud at han måtte slite med en torn i legemet, hva nå det var. Men etter hvert innså han at det var en velsignelse. Hør hva han sier i 2 Kor 12,7-10: *For at jeg ikke skal bli hovmodig på grunn av de høye åpenbaringene, har jeg fått en torn i legemet, en Satans engel som skal slå meg - for at jeg ikke skal bli hovmodig. 8 Tre ganger bad jeg Herren at den måtte bli tatt fra meg, 9 men han svarte: "Min nåde er nok for deg, for kraften fullendes i svakhet." Derfor vil jeg helst rose meg av min svakhet, for at Kristi kraft kan ta bolig i meg. 10 Og derfor er jeg for Kristi skyld ved godt mot når jeg er svak, blir mishandlet, er i nød, forfølgelser og vanskeligheter. For når jeg er svak, da er jeg sterk.*

La oss ikke tenke at Gud bare bruker de store og dyktige. Historien viser det stikk motsatte. I 1Kor 1,26ff sier Paulus: *Brødre, tenk på hvem dere selv er, dere som ble kalt: ikke mange vise, menneskelig talt, og ikke mange med makt eller av fornem ætt. Men det som går for å være uforstandig i verden, utvalgte Gud seg for å gjøre de vise til skamme. Det som regnes som svakt i verden, utvalgte Gud seg for å gjøre det sterke til skamme. Det som står lavt i verden, det som blir foraktet, det som ingenting er, det utvalgte Gud seg for å gjøre til intet det som er noe, for at ikke noe menneske skal rose seg overfor Gud.*

Hvem skulle vel tro at 11 fiskere og bønder skulle nå så langt som Jesu disipler gjorde? Men Jesus har aldri ment at vi skulle gå i egen kraft. Han lovt og lover sine

disipler til alle tider at vi skal få kraft fra det høye, himmelrikets krefter og da er ingen ting umulig.

Vi skal vokse i tro, håp og kjærlighet, vi skal bli Jesus mer like i hellighet og renhet, vi skal utrustes med kraft og settes til større oppgaver.

Men alt dette er Herrens verk i oss og ved oss. Ingenting ved vårt liv og tjeneste er vår fortjeneste. Det er bare den som ingenting har i seg selv som kan få alt av Herren. Men da blir de som er nedbøyde i seg selv, oppreiste mennesker i Kristus.

Hemmeligheten ved det å være en Jesu disippel er stadig å vende til ham og ta imot himmelrikets ressurser fra ham. Da er vi

2."salig"

Det er et ord som nesten har gått ut av vår hverdagstale. Vi bruker det bare i en nedsettende betydning: "Han hadde slikt et *salig* flir..." Derfor har noen prøvd å oversette ordet med *lykkelig*. Men det er altfor vagt og upresist. *Lykkelig* beskriver en *følelse*, men *salig* beskriver en *tilstand*. Du kan være *salig*, selv om du ikke *føler* deg lykkelig. Du kan også være salig midt i forfølgelse og trengsel.

Jeg synes det er så flott å lese om Paulus og Silas da de kom til Filippi. Det hadde begynt så bra. Mange kom til tro. Men da Paulus en dag hadde drevet ut en spådomsånd av en pike som stadig plaget dem med sine tilrop, ble de pisket og deretter kastet i fengsel, «i det innerste fangehull». Og det var ingen luksushybel å la Ullersmo landsfengsel. Nei, der var det fuktig, mørkt og kaldt. Dessuten satt de med hender og føtter fastspent i en tung treblokk. Noen ganger ble også hodet låst fast. Ryggene blødde og verket etter den brutale piskingen. Hva gjorde de da? Vi leser i Apg 16,25: «*Ved midnattstid holdt Paulus og Silas bønn og sang lovsanger til Gud, mens fangene lyttet til dem.*» De var salige for Herren var med dem.

I Jes 43,2 sier Herren: *Går du gjennom vann, er jeg med deg, gjennom elver, skal de ikke rive deg bort. Går du gjennom ild, skal den ikke svi deg, og flammen skal ikke brenne deg.* Dette ordet viser at ingen av oss er lovet et liv fritt fra problemer. Men vi er ikke alene i vanskelighetene. Herren er med. Det utgjør hele forskjellen.

Jesus har ikke lovet oss *fravær* av problemer, men sitt *nærvær* i problemene!

Den som tror på Jesus er aldri alene. Uansett hvor vi er, eller hva vi opplever, eller hvordan vi har det, Herren er med. Det var dette han lovet sine disipler før han forlot dem: Matt 28,20: "Og se, jeg er med dere alle dager inntil verdens ende."

Å være salig betyr å ha fått del saligheten, den herligheten som venter, allerede her og nå. Men når vi mer og mer ser hva saligheten rommer, er det ikke noe galt i å føle seg lykkelig, ja føle at nå er livet mitt i ferd med å komme på plass. Når jeg er der Gud vil jeg skal være, blir jeg fri og glad.

3. "himmelriket"

Himmelriket eller *Guds rike* er det riket hvor Jesus er konge og alle Guds frelsesgaver og frelsesgoder er for hånden. Det er det riket hvor Guds autoritet er akseptert og adlydt. Dette riket er *allerede nå* brutt inn i vår verden i og med Jesu komme til vår jord, men det er *ennå ikke* opprettet i herlighet. Det hører framtiden til.

Vi må ikke blande sammen "allerede nå" og "ennå ikke." Det skjer dessverre innenfor den såkalte trosforkynnelsen der man tar himmelen på forskudd. Der hevdes det at ingen kristen behøver å være syk, eller fattig eller lide noen nød.

Men det hører fremtiden til. Vi lever nå i overlappingen mellom denne verdens rike der synd og sykdom, lidelse og nød, sorg og død fremdeles er en del å våre kår i verden. Men Guds rike har brutt inn. Guds rikes krefter er virksomme der Jesus er nær. Og Jesus er her når vi samles i hans navn. Derfor er frelse og frihet en mulighet for alle som vil ta i mot.

Den som tar i mot Jesus blir et Guds barn, blir født på ny. Da er vi også arvinger til den herligheten som venter. Paulus sier i Rom 8,17: *Men er vi barn, da er vi også arvinger. Vi er Guds arvinger og Kristi medarvinger, så sant vi lider med ham; så skal vi også få del i herligheten sammen med ham.*

Jeg har møtt flere mennesker som synes det er så urimelig at ikke-kristne som har levd et anstendig, moralsk liv og som har gjort mye godt ikke skal komme til himmelen, mens kristne som ofte kan ha både feil og mangler skal komme dit. Men det er her som i livet ellers: Det er barna som arver. – Jeg er sikker på at det finnes mange mennesker som har vært mer veloppdragne enn mine sønner. Men de arver ikke fem øre av det som måtte bli igjen etter meg. Det gjør derimot mine barn!

Og den arven som venter oss i det fullendte Guds rike, er fantastisk. Johannes fikk se inn i det som venter og han skildrer det slik: Åp 21,1-5: *Og jeg så en ny himmel og en ny jord, for den første himmel og den første jord var borte, og havet fantes ikke mer. 2 Og jeg så den hellige by, det nye Jerusalem, stige ned fra himmelen, fra Gud, gjort i stand og pyntet som en brud for sin brudgom. 3 Fra tronen hørte jeg en høy røst som sa: "Se, Guds bolig er hos menneskene. Han skal bo hos dem, og de skal være hans folk, og Gud selv skal være hos dem. 4 Han skal tørke bort hver tåre fra deres øyne, og døden skal ikke være mer, heller ikke sorg eller skrik eller smerte. For det som før var, er borte." 5 Han som sitter på tronen, sa da til meg: "Se, jeg gjør alle ting nye."*

Noen blir litt forvirret over uttrykket: *ny himmel*. Den trenger vel ikke fornyelse? Nei, her er det brukt entall om ordet "himmel", da betyr det "himmelhvelving". Når det menes "Guds bolig" står ordet alltid i flertall. Dessuten er det brukt et ord for *ny* som ikke betyr *ny i tid*, men *ny i kvalitet*.

Den gamle jord skal ikke forsvinne, men forvandles. "Jeg tror på jordens forvandling", heter det i en av de nyere håpssangene. Liksom det er en forbindelse mellom vårt

jordiske legeme og vårt oppstandelseslegeme – slik skal det være mellom den gamle og den nye jord. Jesus taler i Matt 19,28 om *når verden skal fødes på ny*.

Det evige liv skal altså tilbringes *på en nyskapt jord*. Den forløste og frelste skare som hittil har regjert i himmelen, inntar nå jorden! Det nye Jerusalem, - det er bruden, Jesu menighet. Det ser vi i Åp 21, 9-11:

En av de sju englene som hadde de sju skålene, fylt av de sju siste plager, kom bort til meg og sa: "Kom, jeg vil vise deg bruden, Lammets hustru." I Ånden førte han meg opp på et stort og høyt fjell og viste meg den hellige by Jerusalem. Den kom ned fra himmelen, fra Gud.

Men hvordan vil så livet bli i fullendelsen? Det er nå vi virkelig får problemer – for vi har simpelt hen ikke mulighet for å tenke oss denne virkeligheten. Jeg synes nesten synd på Johannes når han skal forsøke å skildre dette, for det blir bare "liksom" – "Da så jeg", sier han, "og det var som" = *liksom*.....og så må han bruke bilder fra denne gamle jorden for å beskrive den nye. Men det er ikke så enkelt. Språket og bildene strekker ikke til, selv om han bruker det vakreste han kan tenke seg her på jord: Bymuren er bygget av alle slags diamanter, det er porter av perler og gater av gull.

Kari Vinje har en fornøyetlig, men dyp refleksjon over vår evne til å fatte herligheten, i boken "Gud og jeg er venner": Julie, Emma og Magda fantaserer om hvordan det skal bli i himmelen. Der skal de få alt det de ønsker seg, har mor sagt, så de ønsker seg dokkehus, ponnier, hvite elefanter og staller med dører av gull. De overgår hverandre i å ønske seg fine ting, men beveger seg hele tiden i sin egen barnslige forestillings-verden. Da forteller moren til Julie et eventyr om tre kuer som fantaserer om hvordan de ville hatt det hvis de var mennesker og kunne ønske seg hva som helst. Den ene kua ønsker seg en hel balje med potetskrell hver dag – ikke bare ei bøtte. Den andre vil ha så lang hale at hun kan vifte vekk fluer fra hvor som helst på kroppen. Og den tredje vil ha den lengste tunga i verden så hun med letthet kan slikke seg i nesa og slikke ungene rene. - Hele tiden beveger de seg på sitt ku-nivå.

Vi må gjerne fantasere om at vi på den nye jord skal få stå på ski i de lengste bakker, spille fotball hele dagen, fiske i vann der fisken biter på hvert kast....., men da beveger vi oss hele tiden på et denne jordens nivå, og det blir bare et blekt bilde av den herlighet som venter.

Og allikevel: Jorden her er en skygge av den nye jord. Når vi opplever naturens skjønnhet ute i skjærgården en sommerdag, eller på fjellet en vinterdag med endeløse, hvite vidder som funkler av millioner snøkrystaller – når vi ser en solnedgang ved havet som farger hele himmelen rød, - da fornemmer vi noe av den nye jords herlighet. Og når vi opplever kjærlighetens dypeste forening, eller når vi i lovsang og tilbedelse får løfte våre hjerter til Herren – ja, da er det noe av forsmaken på fullendelsen. – Men dette er "bara baksidå", som legpredikanten Martin Sandve sa. "Tenk då, kor fint det er på framsidå!"

Men det største av alt vil bli å skue Gud! *De skal se Guds åsyn.* Åp 22, 4. Det var det Moses ba om, men som ikke kunne oppfylles, fordi ingen synder kan se Gud og leve. 2. Mos 33, 20-23. Men Jesus lovet at en dag skulle det skje: *Salige er de rene av hjertet, for de skal se Gud! Matt 5, 8*

Nå ser vi som i et speil, i en gåte – datidens metallspeil ga et meget uklart bilde – da skal vi se ansikt til ansikt. 1.Kor 13, 12. *Vi skal se ham som han er...* 1. Joh 3, 2.

Jeg kjenner det som om det sitrer i kroppen av spenning og forventning: Ham som jeg har lært å kjenne, lært å elske, ham jeg har tjent, trodd på og tilbedt uten å se – hans skjønnhet skal jeg få skue klart! Ansikt til ansikt! For en dag det skal bli! Da er det oppfylt det som ble talt ved profeten Jesaja: *Med egne øyne skal jeg skue Kongen i hans skjønnhet.* 33,17.

Men det blir ikke samme opplevelse som når vi har pakket opp alle presangene på julaften, og så er det ikke mer å glede seg til. Har dere lagt merke til at *håpet* skal bestå i evigheten?

Det er ikke rett som vi synger i en sang: "-når håp og tro forgår, men kjærlighet består." I 1Kor 13,13 leser vi: *Så blir de stående, disse tre: Tro, håp og kjærlighet. Men størst blant dem er kjærligheten.* Det er stadig noe å håpe på. Det evige livet vil bli en stadig overraskelse. Det blir aldri ensformig eller kjedelig å skue Guds herlighet.

Denne beskuelse vil utløse en endeløs lovsang og tilbedelse. Gud har gjort sitt folk *til en lovsang på jorden* – Jes. 62, 7. Jo, salig er den som er fattig i sin ånd. Han er himmelrik i Gud! Du er vel det?